

A CIA titkos kísérletei

A CIA titkos kísérletei

Kossuth Kiadó

Bevezető

A Központi Hírszerző Ügynökség (Central Intelligence Agency, CIA) 1950–1972 között agykontroll-kísérletsorozatot folytatott. A kísérletsorozat a BLUEBIRD-projekttel kezdődött, amelyet hivatalosan 1950. április 20-án az akkori igazgató, Roscoe H. Hillenkoetter engedélyezett. A BLUEBIRD-öt később ARTICHOKE-ra keresztelték, majd MKUltra, végül pedig MKSEARCH-projekt néven futott.

A CIA és a hadsereg agykontrollkísérleteit az USA legjobb egyetemein – például a Harvardon, a UCLA-n és a Yale-en – dolgozták ki. A résztvevők névsora, melyet a CIA

hagyott jóvá és szigorúan titkosnak minősített az MKUltrában végzett munkájuk alapján, a XX. századi pszichiátria olyan kiemelkedő alakjait foglalta magában, mint Louis Jolyon West és Martin Theodore Orne. Az MKUltrától szintén kapott pénzt az Amerikai Pszichológiai Társaság, az Amerikai Közegészségügyi Szolgálat és az Országos Egészségügyi Intézet.

Frank Olson, a rejtélyes körülmények között elhunyt tudós, vegyészként dolgozott a CIA-nak az Edgewood Arsenalban. Sidney Gottlieb, az MKUltra vezetője, az ügynökség által szervezett néhány napos elvonuláson – melynek célja az volt, hogy a tudósok kötetlenül beszélgethessenek a munkahelyükön kívül – Olson tudomása nélkül egy adag LSD-t adott be neki. Minden valószínűség szerint ez egy terv részét képezte, amellyel Olson röviddel ezután elkövetett állítólagos öngyilkosságát indokolták,

és megakadályozták, hogy „eljárjon a szája”. Az egyik művelet, amelyet Olson leleplezhetett volna, az '50-es évek elején Pont-Saint-Esprit nevű francia település levegőjébe permetezett LSD volt.

A CIA és a hadsereg agykontrollprogramjának orvosai több alkalommal voltak társszerzői olyan munkáknak, amelyeket más orvosokkal jegyeztek, ugyanazokon a konferenciákon vettek részt és ugyanazokban a körökben mozogtak. Például dr. Martin Orne, az MKUltra egyik munkatársa, a hipnózis szakértője részt vett a Colgate Egyetemen dr. G. H. Estabrooks által szervezett konferenciákon. Estabrooks levelezést folytatott J. Edgar Hooverrel, aki 1935–1972 között volt az FBI igazgatója. Estabrooks meghívta az FBI és a hadsereg vezető tisztviselőit a konferenciákra, és katonai bázisokon tartott előadásokat a hipnózis háborúban történő alkalmazásáról, amelynek az úgynevezett „szuperkém” megalkotása is a része volt.

Estabrooks 1943-ban megjelent, *Hypnotism* (Hipnózis) című könyvében „szuperkémek” létrehozásáról írt, akiket a második világháború alatt a Hadügyminisztérium szerződtetett. A műveletek során őket futárként, beépített emberként és más küldetésekben alkalmazták. Rendelkezésünkre áll annak a szerződésnek a másolata, amelyet Estabrooks kötött a Hadügyminisztériummal, valamint az ARTICHOKE-program dokumentumai, amelyekben kifejtette, hogy szeretne a CIA-nak „szuperkémeket létrehozni”. A „szuperkém” többféle személyiséggel mesterségesen rendelkező egyén: az új személyiség végrehajtja a küldetést, amelyről az „eredeti” személyiségnek nincs tudomása.

A '70-es években, a szenátusi meghallgatásokon a CIA-ügynökök vallomást tettek azokról a programokról, amelyek Patrice Lumumba, Fidel Castro és más vezetők meggyilkolását tűzték ki céljukul. A módszerek között szerepeltek a beépített embereken keresztül eljuttatott mérgezett szivarok és a különböző vegyi és biológiai fegyverek. A célzott gyilkosságok programja dokumentált tény, amelyet a CIA-ügynökök beismertek.

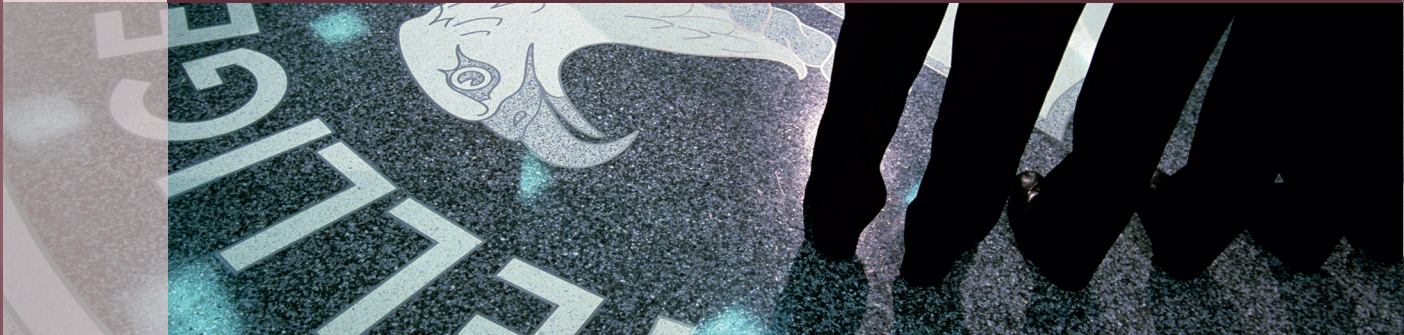
A CIA az MKUltra és a STARGATE-programokban kutatta továbbá az érzékszerveken túli érzékelést és a pszichológiai hadviselés technikáit is. A STARGATE a távolbalátás módszerét alkalmazta a kaliforniai Palo Altóban található Stanford Kutatóintézet munkatársainak közreműködésével. A STARGATE munkatársai távolbalátási képességeik segítségével szereztek információt eltűnt repülőgépekről és pilótákról, valamint titkos szovjet létesítményekről és célpontokról készítettek vázlatot. Robert Gates, a CIA egykori igazgatója később azt állította, hogy a STARGATE műveleti szinten sikereket ért el, amelyeket utólag a hírszerzés független elemzései is igazoltak.

Colin A. Ross

A klinikai orvostudományok doktora címét az Alberta Egyetemen szerezte. Könyvet írt *The CIA doctors: Human Rights Violations by American Psychiatrists* (A CIA orvosai: az amerikai pszichiáterek jogsértései, 2006) címmel. Colin A. Ross az Institute for Psychological Trauma alapítója és elnöke

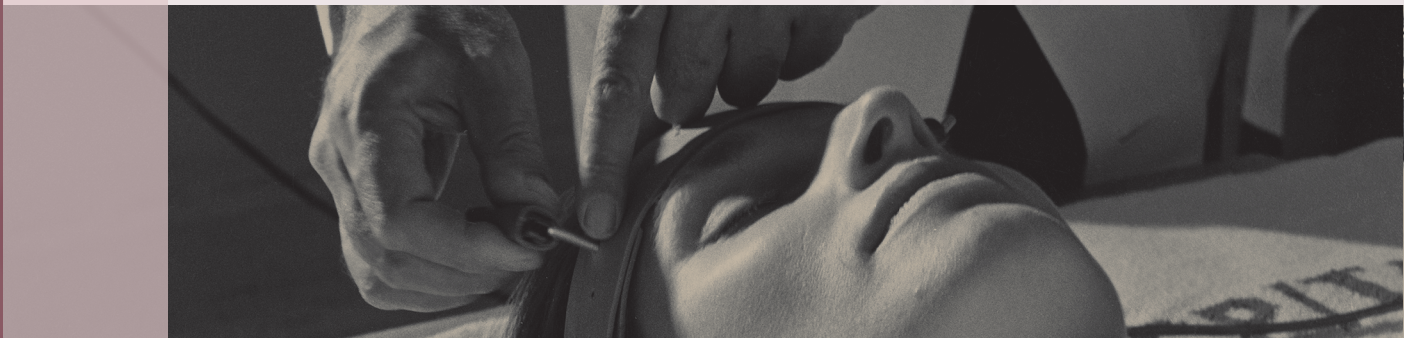
6.
oldal

A CIA kétes ügyei

22.
oldal

Agykontrollprogram

28.
oldal

Miért kellett Frank Olsonnak meghalnia?

30.
oldal

Náci háborús bűnösök a CIA alkalmazásában?

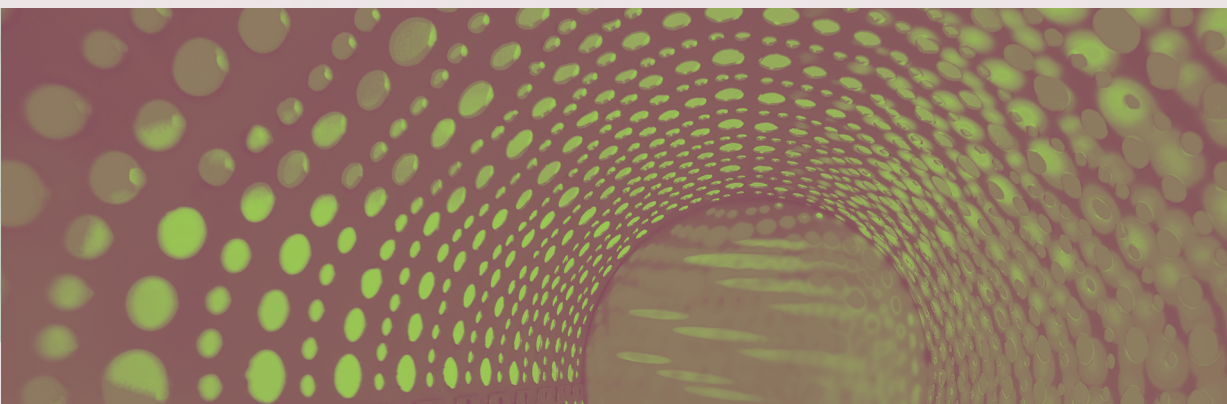
Tervek Fidel Castro meggyilkolására ?

34.
oldal

Pszichikai képességekkel a CIA szolgálatában?

36.
oldal

Egyéb hipotézisek

42.
oldal

A CIA kétes ügyei

A hidegháború alatt a CIA sötét időszakát a kábítószerrel végzett agykontrollkísérletek, hipnózissal „beprogramozott” gyilkosok, a pszichikai képességekkel rendelkező katonák kiképzése, és a vegyi, valamint a biológiai fegyverek kifejlesztései uralták.

Akémregényekben és filmekben a titkos ügynököt egy ballonkabátot, márkás öltönyt viselő, whiskyért rajongó, a legfelsőbb politikai, üzleti és katonai körökben ügyesen mozgó kalandorként jelenítik meg.

A valóság azonban teljesen más. Dwight D. Eisenhower, az Egyesült Államok 34. elnöke (1953–1961) egyszer cinikusan megjegyezte, hogy a kémek időnként „csinálnak olyan dolgokat, amelyeket jobb, ha meg sem próbálunk megmagyarázni”. A tapasztalt politikus és befolyásos tábornok szavaiából kiolvasható Machiavelli jól ismert mondása: „A cél szentesíti az eszközt”; tehát minden megengedett, ha a nemzetbiztonságról van szó.

A világ legismertebb titkoszolgálata az egyesült államokbeli CIA, amelyet röviddel a második világháború után, 1947-ben alapítottak. Múltjában olyan kísérletek és gyakorlatok lelhetők fel, amelyeket olykor hihetetlennek és elképzelhetet-

lennek, máskor gonosznak és ördöginek, morális, jogi, tudományos szempontból pedig elítélendőnek és büntetendőnek lehet nevezni. A rendkívül hosszú listán szerepel többek között az agy és az akarat irányítására képes hallucinogén drogok előállítása és kipróbálása, s olyan gyilkosok „létrehozása” is, akik egy kulcsszó hallatán végrehajtják a parancsot, továbbá titkos projektek, amelyek olyan politikai vezetők kiiktatását tűzték ki céljukul, mint a kubai forradalmár, Fidel Castro és a dominikai diktátor, Rafael Trujillo Molina vagy a „marxistának” titulált kongói miniszterelnök, Patrice Émery Lumumba. Terveket szőttek továbbá kivégzések, kínzások, tömeges és szisztematikus nemi erőszak alkalmazásával a dél-vietnámi kommunista apparátus megsemmisítésére, valamint a pszichikai képességekkel rendelkező katonák kiképzésére is.

HÁBORÚS BŰNÖSÖK

A CIA olyan náci háborús bűnösöket is alkalmazott, akiket nem

ítéltek el Nürnbergben, s akiknek a tudása a hasznára vált. Mindamellet voltak sokkal egyszerűbb és átlagosabb projektek is, például egy, az ügynökség laboratóriumában kifejlesztett folyadék, melynek íze és szaga a széketére hasonlított.

E folyadékot a feltételezett kémek vagy a kommunista blokk vezetőinek fogkrémébe fecskendezték, melynek hatására huzamos ideig a széketén kívül nem éreztek más ízt és szagot.

A hidegháború végével az információs és gazdasági értelemben is globalizálódó világgal együtt a hírszerzés is megváltozott. A 2001. szeptember 11-i terrortámadások és az Al-Káida elleni háború után különféle sötét ügyekkel kapcsolatban számos alkalommal szerepelt az ügynökség a hírműsorok és az újságok vezető hírei között. Ilyenek voltak a titkos CIA-repülőjáratok, az iraki börtönökben elkövetett kínzások vagy a Bush-adminisztráció által „ellenséges harcosoknak”, terroristának tartott személyek határozatlan időre történő

CÍMER
A CIA székhelye Langley (Virginia) városkában található. Az épület előcsarnokában lévő gránitpadlót az ügynökség híres címere díszíti.

A CIA LOGÓJA ÉS AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK ZÁSZLAJA (STREET ART)

bebörtönzése a guantanamói támaszponton, mindenféle jogi biztosíték nélkül. A fogvatartottat a *habeas corpus* értelmében bíróság elé kellett volna állítani. [Az angol jogrendből eredő jogelv, amely garantálja, hogy törvényes vád, illetve bírósági határozat hiányában csak rövid időre lehessen a személyt szabadságától megfosztani. – *A Szerk.*]

A CIA különféle tervei és kísérletei hosszú időn keresztül a nyilvánosság elől rejtve maradhattak. Az internet és az új információs technológiák azonban segítettek feltárni a visszaéléseket és

a törvénytelen módszereket, amelyeket korábban nem büntettek. Számos ügy azonban csak akkor vált ismertté, amikor a hatóságok végül feloldották a titkosítást. Ez történt a *Családi ékszerek*-nek nevezett, kompromittáló iratokkal is, amelyek a CIA legmegdöbbentőbb és legpiszkosabb tevékenységeit tartalmazzák 1950-től 1970-ig.

Az Egyesült Államok kormányai és a Langley-ben található ügynökség legmagasabb szintű vezetői a titkolózás és az álcázás politikáját folytatták. Csak hogy nincs olyan titok, amely idővel

napvilágra ne kerülne, ez pedig valódi veszélyt jelent a hírszerzés vezetőire.

ÁRULKODÓ FELJEGYZÉS

Az 1973 tavaszán keltezett, úgynevezett *Schlesinger-feljegyzés* – amelyet a pár hónapig hivatalban lévő CIA-igazgató, Schlesinger írt alá – elrendelte, hogy egyetlen jelentésben gyűjtsék össze a központi hírszerzés minden, közel két évtizeden át folytatott, „rendkívül bizonytalan” tevékenységét és műveletét az Egyesült Államokon belül és kívül. A rendelkezés való-

ságos lavinát indított el. A híres feljegyzést 1973. május 9-én írták, a Watergate-botrány kellős közepén (a Demokrata Nemzeti Bizottság utáni kémkedési ügy miatt Richard Nixon elnök 1974. augusztus 9-én kénytelen volt lemondani). A dokumentum abban az időszakban jött létre, amikor a CIA és a Fehér Ház nagy nyomásnak volt kitéve, mivel néhány „lobbista” belekeveredett a Watergate-ügybe. Komoly aggodalomra adott okot a Pentagon elemzőjét, Daniel Ellsberget ért támadás, aki kiszivárogtatta

▶ RÖGESZME

A Kennedy fivérek Fidel Castro megszállottjai voltak, és arra kényszerítették a CIA-t, hogy készítse nek tervet a meggyilkolására.

▶ NYOMOZÁS

Henry Kissinger – nemzetbiztonsági tanácsadó és külügyminiszter a Nixon- és Ford-kormány idején – Frank Church-szel (jobb szélén), a CIA tevékenységeit vizsgáló különleges bizottság elnökével beszélget.

a sajtónak az úgynevezett *Pentagon-iratokat*.

Az 1971-ben nyilvánosságra hozott titkos dokumentumok, melyek titkosítását hivatalosan 2011 júniusában oldotta fel a Department of Defense (Védelmi Minisztérium), rámutattak arra, hogy a Kennedy- és a Johnson-adminisztráció hazudott az amerikai állampolgároknak a vietnámi háborúról. A közzététel miatt rendkívül dühös CIA-ügynökök egy csoportja a Fehér Ház utasítására betört a kiszivárogtatásért felelős Daniel Ellsberg pszichiáterének rendelőjébe,

és ellopta a kórlapját, hogy befektettség a nevét.

A CIA új igazgatóját, James R. Schlesingert Nixon elnök nevezte ki, és azzal bízta meg, hogy tegyen rendet az ügynökségnél, és ellenőrizzen minden folyamatban lévő és korábbi műveletet, amelyet a CIA parancsára, törvényes kereteken kívül hajtottak végre. Az ügyet feljegyzésben kérte rögzíteni. Az adatok összegyűjtéséhez Schlesinger nem kizárólag a vezetők és a vezető tisztségviselők, hanem a központi hírszerzés összes dolgozójának a segítségét is igénybe vette.

Az információgyűjtés kényes küldetését egy csapatra bízta, amely vezetőjének William E. Colbyt nevezte ki. Colby akkoriban műveleti igazgatóhelyettes volt, majd miután Schlesingert védelmi miniszterré léptették elő, ő lett az igazgató. Colby utódja 1976 januárjától George H.W. Bush volt, aki két évig töltötte be a hírszerzési igazgató posztot Gerald Ford elnöksége alatt, mielőtt az Egyesült Államok 41. elnökévé választották.

A hírszerzési műveletek számtalanszor a törvényes és a törvénytelen, a megengedett

A CIA története és felépítése

A Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) 1947 óta végzi az Egyesült Államok hírszerzési és elhárítási feladatait. Dacára annak, hogy az ügynökség kizárólag az elnök utasításainak van alárendelve, az amerikai elnökök közül többen is a Fehér Háztól független és túlzott hatalmi ellensúlynak tartották.

Csúcstechnológia

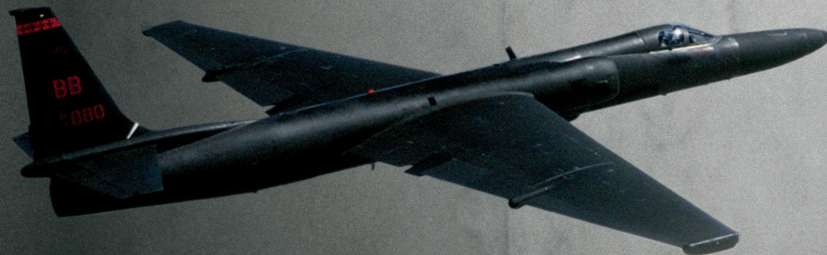
A CIA a Szovjetunió ipari hatalma elleni küzdelemben ösztönözte a csúcstechnológia területén végzett kutatásokat, a nemzetbiztonság érdekében pedig szorgalmazta a felderítőgépek, a műholdak, a fegyverek, az észrevehetetlen anyagok és a számítógépek gyártását.

Eisenhower elnök a CIA egyik felderítő műholdjának a burkolatát vizsgálja. Az ügynökség felgyorsította a technológiai fejlesztéseket, miután a szovjetek 1960 májusában lelőtték egy U-2-es felderítőgépet.

U-2

Az U-2 felderítőgép a CIA és a Lockheed repülőgépgyártó vállalat közös projektje volt.

IN HONOR OF THOSE MEMBERS
OF THE CENTRAL INTELLIGENCE
WHO GAVE THEIR LIVES IN THE SERVICE OF

A CIA szervezeti felépítése

A négy műveleti igazgatóságra osztott ügynökség belső szervezetének élén az igazgató áll.

A Nemzeti Titkosszolgálat a különleges műveletekkel foglalkozik. A jogi tanácsadó iroda, a revizori iroda és a sajtóosztály az igazgatónak adnak tanácsot.

IGAZGATÓ

HÍRSZERZÉSI
IGAZGATÓSÁG

NEMZETI
TITKOS-
SZOLGÁLAT

MŰSZAKI ÉS
TUDOMÁNYOS
IGAZGATÓSÁG

TÁMOGATÁSI
IGAZGATÓSÁG

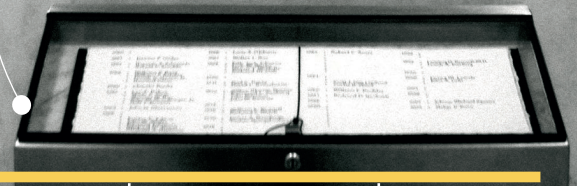
JOGI TANÁCSADÓ
IRODA

REVIZORI IRODA

SAJTÓOSZTÁLY

AZ EMLÉKEZÉS FALA

Az Emlékezés Falán elhelyezett könyv a szolgálat közben elhunyt CIA-ügynökök nevét és haláluk dátumát tartalmazza. Biztonsági okokból azonban többen a személyes adataik nélkül szerepelnek.

1947

Truman elnök aláírja a CIA létrehozását elrendelő nemzetbiztonsági törvényt.

1953

Mossadegh iráni elnök megdöntése volt az első CIA által szervezett államcsíny.

1959

Langley-ben megkezdődik a CIA székhelyének építése.

1981

Ronald Reagan jóváhagyja a Hírszerző Közösség megalakulását, a CIA megerősödik.

2001

Szeptember 11-én az Al-Káida terrortámadást követ el a Világkereskedelmi Központ és a Pentagon ellen.

2004

George W. Bush elnök létrehozta a Nemzeti Hírszerzési Igazgató posztot.

Híres
amerikaiakat is
megfigyeltek?

rejtélyek

BERS
AGENCY
F THEIR COUNTRY

A hírszerzés reformja

A CIA 2004-ig kizárólag az Egyesült Államok elnökének parancsait hajtotta végre, aki egyedülként adhatott felhatalmazást a titkos műveletekre. Bush elnök reformja óta a CIA a Nemzeti Hírszerzési Igazgató alárendeltje, aki az elnök hírszerzési tanácsadója.

Fehérfejjű rétisas
Az éberséget jelképező
fehérfejjű rétisas az
Egyesült Államok jelképe.

Tizenhat ágú csillag

A világ minden tájáról szerzett információra utal.

A CIA CÍMERE

A hírszerzést mint a nemzetvédelem elsőrangú szintjét a fehér pajzsral ellátott embléma jelképezi, amelyet Truman elnök hozott létre 1950-ben.

20 000

hivatalnok dolgozik becslések szerint a CIA Langley-ben (Virginia) található létesítményeiben. A pontos szám nem ismert.

A CIA „aranykorának” igazgatói

Az első harminc évben a CIA-nak 9 igazgatója volt. Kiemelkedik közülük az OSS két egykori tagja, Allen W. Dulles és Richard

Helms. Hosszú megbízatásuk alatt számos, a sajtó által leleplezett szupertitkos és illegális tevékenységet végeztek.

ROScoe H. HILLENKOETTER
(1947. 05. 01. – 1950. 10. 07.)
Ellenezte a titkos műveleteket.

WALTER BEDELL SMITH
(1950. 10. 07. – 1953. 02. 09.)
A CIA első igazgatóságának létrehozója.

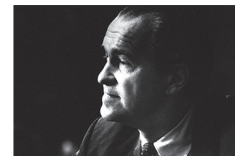
ALLEN W. DULLES
(1953. 02. 26. – 1961. 11. 29.)
Az első civil igazgató, a CIA létrehozója.

JOHN A. MCCONE
(1961. 11. 29. – 1965. 04. 28.)
Előre megmondta, hogy a Szovjetunió rakétákat fog szállítani Kubának.

WILLIAM F. RABORN
(1965. 04. 28. – 1966. 06. 30.)
Az altengernagy nem illett a pozícióba.

RICHARD HELMS
(1966. 06. 30. – 1973. 02. 02.)
A szupertitkos projektek kezdeményezője.

JAMES R. SCHLESINGER
(1973. 02. 02. – 1973. 07. 02.)
A CIA hatalmának mérséklésére nevezték ki.

WILLIAM E. COLBY
(1973. 09. 04. – 1976. 01. 30.)
Az ügynökség illegális tevékenységeinek feltárásában működött közre.

GEORGE H. W. BUSH
(1976. 01. 30. – 1977. 01. 20.)
Az egyetlen igazgató, aki később az USA elnöke lett.

BUKOTT ANGYALOK

A CIA által pénzelt vagy kiképzett egykori segítők – mint Szaddám Huszein, Manuel Noriega és Oszáma bin Laden – az Egyesült Államok ellen fordultak. Ezáltal bebizonyosodott, milyen átgondolatlan döntést hozott az ügynökség, amikor egyezséget kötött velük.

Oszáma bin Laden Szaddám Huszein Manuel Noriega

JOHN F. KENNEDY ÉS FELESÉGE, JACKIE KENNEDY a gyilkos lövés előtti pillanatokban, Dallas, 1963. november 22.

és a büntetendő közötti keskeny mezsgyén mozognak, ezért a tevékenységük nem veszélytelen. A több mint négy évtizedig elhúzódó hidegháború alatt a CIA néhány becsvágyó, sokszor tisztességtelen és korlátlan hatalomvágygal rendelkező személylyel karöltve több ezer legális, illetve titkos műveletet hajtott végre, és megdöbbentő katonai, tudományos és technológiai programokat fejlesztett ki a kommunizmus legyőzése érdekében.

A CIA a küldetések tekintetében nem ismert könyörületet, akár Vietnámról, Kelet-Berlinről vagy az amerikai területekről volt szó. Ez utóbbi miatt rivalizálás alakult ki a CIA és az ország belbiztonságáért felelős FBI (Szövetségi Nyomozó Iroda) között. Az FBI-t a mindenható John Edgar Hoover irányította 1924-től egészen az 1972-ben bekövetkezett haláláig. Az Ovális Iroda dolgozói számára az igazgató maga volt a rémálom, mivel bizonyos politikusokról rendkívül „bizalmas” információkkal rendelkezett. A Fehér Ház és a CIA mindig is szoros kapcsolatban állt egymással. Onnantól kezdve pedig az összes elnök támogatni akarta a hírszerzést, hogy John Foster Dullest kinevezték külügyminiszternek, a testvérét, Allent pedig a CIA igazgatójának.

A John F. Kennedyről kialakult képnek talán ellentmond, hogy éppen ő volt az az amerikai elnök, aki a legtöbb titkos művelettel bízta meg a CIA-t. A műveletek megtervezésében a testvére, Robert F. Kennedy, az Egyesült Államok főügyésze volt a segítségére, aki szimpatizált a „piszkos háborúval”. Mindkettejük mozgalmasság politikai pályafutást tudhat magáénak, amelyben szerepelnek a Fidel Castro meggyilkolására kötött megállapodások a maffiával, valamint különféle tervek a kommunisták legyőzésére.

John F. Kennedy elnöki tevékenységét a nagy szavak és a karizma-

tikus vezetés jellemezte, de átszótték az intrikák és a különféle összeesküvések is. Mindketten merénylet áldozatai lettek. John F. Kennedyt 1963. november 22-én Dallasban, Robert F. Kennedyt pedig 1968. június 6-án Los Angelesben gyilkolták meg. A merényleteket övező szokatlan körülmények a különféle összeesküvés-elméletek táptalajául szolgálnak.

A RÉMTETTEK LISTÁJA

A CIA titkos programjainak és kísérleteinek listája rendkívül hosszú. A legnagyobb döbbenetet kiváltó eseteket azonban az MKUltra és az MKSEARCH nevekkel azonosítják. Mindkét aktában Sidney Gottlieb, a „Doktor Halál” néven ismertté vált pszichiáter és vegyész a főszerep, aki 22 éven keresztül volt a CIA vezető tudósa.

Gottlieb LSD-vel és más pszichoaktív szerekkel embereken kísérletezett, továbbá az agy irányítását célzó pszichiátriai kísérleteket is végzett, amellyel „rávette” az illetőt, hogy bármit megtegyen vagy beismerjen. A Langley-ben lévő laboratóriumában vegyi, biológiai és mérgező, valamint fertőző és rákkeltő anyagokat is kifejlesztett, amellyel nemcsak a törvényt szegte meg, hanem az összes orvos- és tudományetikai elvet is megsértette.

A kísérleteinek csak egy kis hányada vált ismertté, mivel Gottlieb a dokumentációja nagy részét megsemmisítette. A „Családi ékszer”-ben található jelentések a CIA hidegháborús tevékenységének számos egyéb sötét epizódját is feltárják, mint például a náci háborús bűncselekményekben érintett német mérnökök, tudósok és katonák alkalmazását vagy Vietnámban a kommunista rezsim szimpatizánsainak és harcosainak legborzalmasabb és legkegyetlenebb meggyilkolását. Az amerikai hírszerzés legsötétebb ügyeit a mai napig ezek az esetek alkotják.

Joseph Trento

A hírszerzés témájának szakértője és a *The secret history of the CIA* (2001) című könyv szerzője a *Washington Post* újságírójával, Jack Andersonnal dolgozott együtt, akit 1972-ben a CIA a CELOTEX-művelet során figyelt meg. A könyvhöz az ihletet Trento egy interjúból merítette, amelyet James J. Angletonnal készített, aki a CIA kémelhárításának igazgatóhelyettese volt 1954–1975 között. Angleton kíméletlen leírást ad a hatalmas kudarcnak tartott ügynökségről, amelyen mindig túltettek az ellenségei, és amelyek sorailba beszívargott a KGB.

MEGDÖBBENTŐ Trento rávilágított a CIA vezetőinek alkalmatlanságára és arroganciájára.

Eric Frattini

1963

A Límában született spanyol újságíró tudósítóiént dolgozott a Közel-Keleten, később pedig érdeklődni kezdett a titkosszolgálatok iránt. Frattini számos kötetet írt e témában. Ezek közül kiemelkedő a *CIA. Joyas de familia* (2008) című műve, amely a titkosítás alól feloldott híres dokumentumokról szól.

ÉRDEM Frattini az egyik leghitelesebb szerző a titkosszolgálatok témáját illetően.

William Colby

1920–1996

Colby Saint Paulban (Minnesota) látta meg a napvilágot 1920. január 4-én. Diplomáját a Princeton Egyetemen szerezte. A második világháború alatt az OSS (a CIA elődje) ügynökeként tevékenykedett Franciaországban és Norvégiában, majd egy ideig ügyvédként dolgozott. 1951-ben csatlakozott a CIA-hoz, és Stockholmba (1951–1953), majd Rómába (1953–1958) került. 1959-től 1962-ig Saigonban dolgo-

zott, 1967-ig pedig a távolkeleti területi igazgatói posztot töltötte be. 1968–1971 között ismét Vietnámba küldték, ahol a *PHOENIX* programot vezette.

Műveleti igazgatóhelyettes volt, amikor James Schlesinger megbízta az ügynökség illegális műveleteit feltáró akciók, a „*Családi ékszerek*” névre keresztelt jelentések összegyűjtésével. Colbynak meg kellett küzdenie a Watergate-botrány-

nyal és a sajtónak kiszivárogtatott információk kelte viharral, ami Ford elnök nemtetszését váltotta ki, olyannyira, hogy 1976-ban leváltotta.

Két évvel később jelent meg a *Honorable Men: My life in the CIA* című kötete. 1996. április 27-én egyedül kenu-túrára indult. Hajóját másnap, holttestét kilenc nappal később találták meg. A boncolás során kiderült, hogy halálát szívinfarktus okozta.

FÉLTVE ŐRZÖTT TITKOK Colby együttműködött a CIA-t ellenőrző elnöki és parlamenti bizottságokkal, és felfedte az ügynökség néhány féltve őrzött titkát.

„*Vicces volt, ahogy Kissinger nőgatott a »Családi ékszerek« miatt, amikor közvetve vagy közvetlenül ő maga is belekeveredett több ügybe.*” William Colby

Victor Marchetti

1930

Marchetti, 1955–1969 között a CIA elemzőjeként tevékenykedett, és a Szovjetunió, valamint Kelet-Európa szakértője volt. 1973-ban John Marksszal, a Külügyminisztérium egykori elemzőjével együtt megírta a *The CIA and the cult of intelligence* című könyvét. Az Egyesült Államok történetében ez volt az első olyan kötet, amelyet egy kormányzati szerv, a CIA cenzúrázott. Marchetti 1978-ban kiderítette, hogy Howard Hunt és Frank Sturgis ügynököknek, Nixon embereinek a Watergate-botrányban, közük volt a John F. Kennedy elleni merénylet.

CENZÚRA Ez volt az első olyan könyv, amelynek kiadása előtt az Egyesült Államok szövetségi kormánya bíróságon kérte a szöveg cenzúrázását. A CIA azt követelte, hogy töröljenek 339 részt, de az írók ezt elutasították, és végül csak 168 részt húztak ki. A kiadó a törölt részeket üresen hagyta, míg a többi részt, amelyeket a CIA-nak nem sikerült kihúzatnia, vastagon szedett betűvel adta ki. A kötet cenzúrázása óriási felháborodást keltett.

Gordon Thomas

1933

A rejtélyeket kedvelő walesi újságíró 17 évesen jelentette meg első kémélményét. Thomas számos könyvet írt a különféle titkosszolgálatokról, és az elsők között volt, aki az amerikai hírszerzés műveleteinek kényes ügyei után kutatott. 1989-ben jelent meg a *Journey Into Madness: The True Story of Secret CIA Mind Control and Medical Abuse* című kötete, amely az amerikai titkosszolgálat által is igazolt, hiteles képet adott a pszichés kontrollprogramokról.

VISSZAÉLÉS Feltárta, hogy a CIA ártatlan emberekkel kísérletezett az agykontroll-programokban. Könyvének kiindulási alapját John Marks *A mandzsúriai jelölt nyomában* (1979) című műve adta.

Műveleti helyszínek

A kommunizmus térnyerése ellen folytatott küzdelemben a CIA öt kontinensen folytatott titkos műveleteket. Az ügynökség szabályzatában foglaltak előírásai ellenére azonban amerikai állampolgárokon is hajtottak végre szupertitkos kísérleteket.

A CIA „Családi ékszerei”

A CIA programjai meghatározott célokra irányuló konkrét műveletekké alakultak. A térképen látható színes pontok azokat a helyeket jelölik, ahol kísérleteztek, a *Családi ékszerek* terveit kitalálták, illetve végrehajtották.

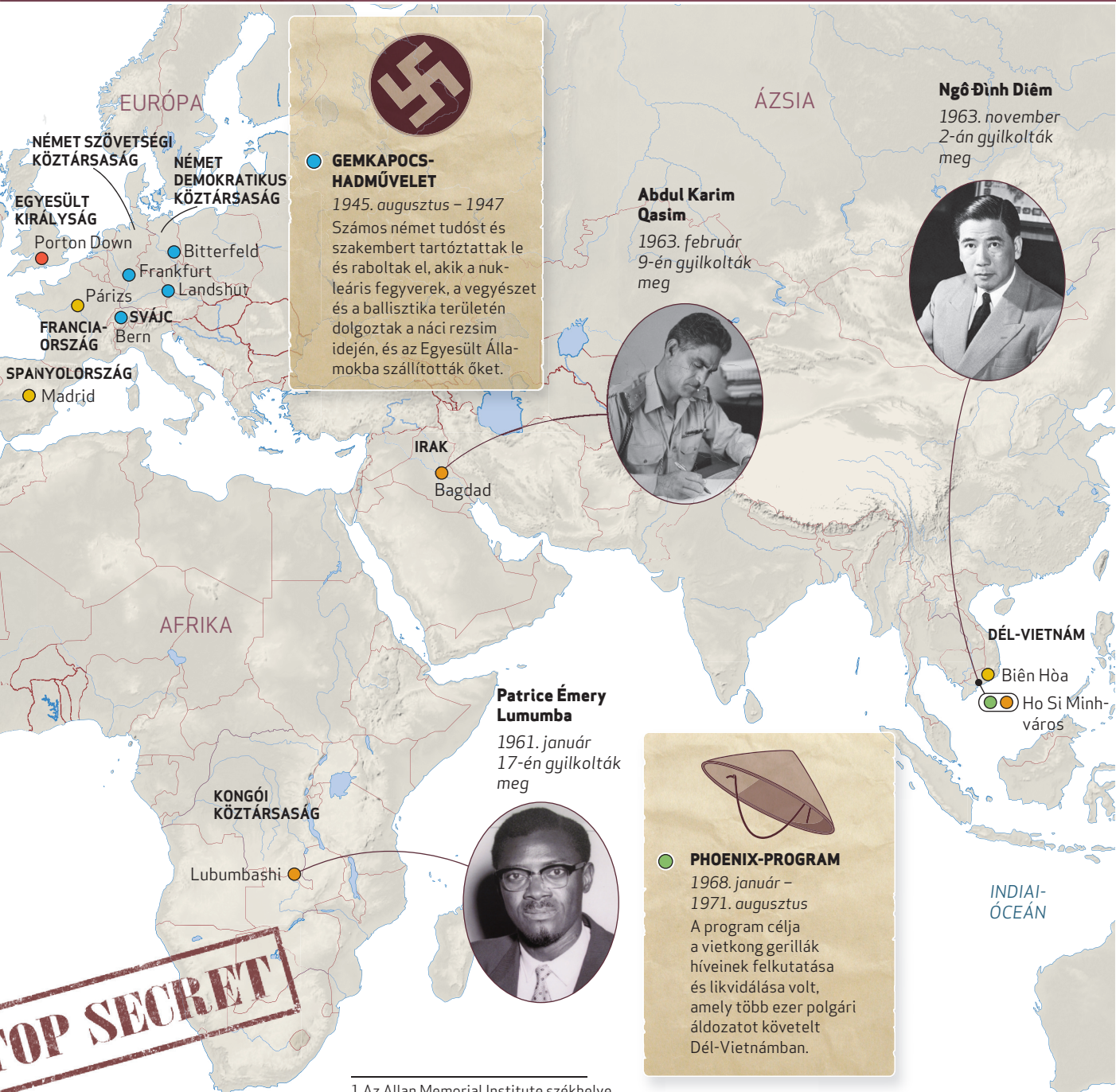

rejtélyek

Kémmacskák

Az MKUltra-program Sidney Gottlieb doktor által aláírt jelentéséből kiderült, hogy a CIA két macskát élő „lehallgatókészülékké alakított”. Az állatok fülébe mikrofont, testükbe pedig átjátszót és antennát helyeztek el. A macskák kiképzése öt évig tartott, mire végre sikerült elérni, hogy utasításra

a megfelelő helyre menjenek. Amikor az egyik macskát a CIA két szovjet kém lehallgatására akarta használni, az állat átment az utcán, és elütötte egy teherautó. A macskán elvégzett sebészeti beavatkozás és a kárba vesztett anyagok számlája akkoriban 15 ezer dollárra rúgott.

1 Az Allan Memorial Institute székhelye

2 Az Amazon Natural Drug Company (a CIA egyik szervezete) telephelye, amely pszichoaktív anyagokat tartalmazó növényeket gyűjtött az amazonasi esőerdőből.